

מסורת הש"ס

(6 לעיל: 3.) ג'י'י'ר'י'ר'י'ר'י'ר'י'ש יוס'ן, א (ז'ל' דמילאן, 4.) וקמ'ן 1, 1.) 5.) ס'א' ותמי וכן גינסת הערוך עשר'ן ותמי וכו' בערך עשר ע"ש שהלך בפיוס היה למשג כולו, 1.) והא וכו' ל"א לתא 6.) נס'א' 1.) פפרסת עקב, 2.) 3.) ו, 4.) 5.) נמ"י מ, 6.) ויאל ב, 7.) נמניה משוס דבקרבן קדוש דהיינו שאתה כי גירסת נס'א' 6.) ס'א' ותמיס, 7.) ג'י' רש"א זכ"י,

תורה אור השלם

- ובני עיון גילו ושמחו בני אלהיכם ב יתן לכם את המורה לצדקה ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון. יואל ב כג
- יתר הגום אבל הארבה יתר הארבה אבל הלקק יתר הלקק אבל החסיל: יואל א ד
- הזרעים בדמעה ברוך הקר: תהלים קנז ה
- האלישע דבר אל האשה אשר היתה את בנה לאמר קומי ולכי את וביהן וגו'י באשר תגדו פי קרא י' לקרב וגם בא אל הארץ שבע שנים: מלכים ב ח א
- ישור: על ימין ורבע היאכל על שמאל ולא שבעו איש בשר ודעו יאבלו: ישעיהו ט ז
- לא אעשה חרון אפי לא אשוב לשתח אפרים כי אל אנכי ולא איש בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר: הושע יא ט
- ירושלם הבנויה בעיר שחקרה לה יתד: תהלים קכב ג
- ובאחת יבקר ויבסלו מוסר הקלים עץ הוא: ירמיהו י ח
- הבל הקהה מעשה תעתעים בעת פקדתיס יאברה י טו
- כי שתים רעות עשה עמי אתי עונב מקור מים חיים לחובב לקחם בארות בארת נשקרים אשר לא יבלו תמים: ירמיהו י ג

הגהות הב"ח

(א) ג'י' ויה נניסן היות יורה צמחשון הו': (ג) רש"י ד"ה מונה כי אלף כי וכליס ביוס שביעי יוס כי ו'ל' ומינת טוט ממחק: (4) בא"ד דהיינו צייט אחרון: ג"כ כלומר עד ליל י"ט ולא ליל י"ג כגל: (ד) ר"ה ילאו ותרע מה שביס עני כ"ל' והד"א ומינת ותרע ממחק: (5) תוב"ד ד"ה רכא כי ביוס האלפן ש עני ימים אחרוים טוב:

רבינו גרשום

כיון שהתחיל לשאל במוסף דיוס ראשון שוב אינו פוסק, אלא שואל במנחה ובשחרית ובעריבת [בערביית ובשחרית] וכו'. ואף רב הירי ביה, ואמר כיון שהתחיל שוב אינו פוסק, מונה כ"א, בתשרי, והיינו ראשון של אחרון, ויתחיל לשאל ושוב אינו פוסק, ניסן. בימי יואל נתקיים מקרא הזה. ויה בראשון, ולעולם יורה במרחשון הוא. שני ושלישי ורביעי. בניסן, נמצא תבואה שגילה להתגדל בו' חדשים גדילה כ"א יום, מרביעי דניסן עד יום י"ז בו שמקריבין בו העומר. כשהשיח הולך לזרוע כובה, שרעב. מוה אלומותיו, דמשמע תרי, דקנה ורת ושיבולת שתי ורתות. אמר הקב"ה לא אכנס בירושלים של ממעלה. דהכי משמע, עד שיקרבך קדוש שיכנה ירושלים למטה, לא אכנס לירושלים של מעלה. יחידי. משמע תרי ירושלים. ומנלן דהאי אחת משמע ע"י, כתיב הכא מוסר הבלים עץ הוא. עשרים וארבעה שביקא להו. כלומר, והלא עברו על עשרים וארבעה ספרים. ע"א, עשרים ושש עבירות כתיבי באותה פרשה התשפט התשפט.

יחזקאל הנביא את ישראל בפרשת התשפט את עיר הדמים, אלו הן, עיר שופכת דם, ועשתה גלולים, טמאת השם, רבת המהומה, איש לזרועו היו בן למען שפוך דם, 4) אב ואם הקלו בך, לגר עשו בעושק בתוכך, יתום ואלמנה הנו בך, קרשי בויה, ואת בשחתי חללת, אנשי רכיל היו בך, ואל ההרים (היו) [אכלו] בך, ומה עשו בתוכך, רעות אב גלה בך, טמאת הנדה (ענה) [ענן] בך, ואיש את אשת רעותו עשה תועבה, ואיש את כלתו טמא בזמה, ואיש את אחותו בת אביו ענה בך, שוחד לקחו בך, ותרבת לקחת, ותבצענן רעך בעשק, ואותי שכחת נאם ה'. ותבצענן רעך בעשק, ואותי שכחת נאם ה'. ועל כולם לא חתם אלא על הגזל, והנה הכיתו כפי אל בעצך אשר עשית ועל דמך אשר היו בתוכך. היעמוד לךך אם תחזקנה ידך לימים אשר אני עושה אותך אני ה' דברתי ועשית. והפיצתי אותך בגוים וירחיך בארצות והימתינו טומאתך ממך. ותחלת בך לעיני (ה)גוים וידעת כי אני ה'. א' ליה הכי אמר ר' יוחנן. עבירה אחת שיש בה שתי רעות, ומאי ניהו ע"ז, שנאמר כי שתים רעות עשה עמי

רנא אמר כיון שהסחיל

ביס. ממאי דלמר פוסק: מונה כ"א יוס. מראש השנה עד שמיני ספק שביעי של חג כדרך שמונה מר"ה עד יוה"כ י' ימים שמתחיל למנות מיוס ראשון של ר"ה ומוכיר מכלן ואיך זהו שמוכר ששמיני

ספק שביעי שהוא כ"ב שוב אינו

פוסק. והא"ל דמתחילין אנו למנות מיוס א' דהא דלאו עושין ב' ימים לאו משום ספק דשמה עיברו לאלול

דהא אפי' בקיאינן בקביעא דירחא

אלא משום דמנהג אבותינו צדינו.

ל"א מונה כ"א יוס כדרך שמונה

כו' כלומר אם עיברו אלול לא

יחשוב מיוס ראשון של ר"ה כ"א יוס

שאם כן לא ימלאו צידו אלף כי

וכליס 5) ביוס טוב שביעי יוס נטילת

ערבה אלא מיוס שמתחילין למנות

עשרה ימים לעשות צעשע יוה"כ

יתחיל למנות באלו בערך לא יעשה

שיוס הכפוריס יוס אחד לצד וידע

מתיכן התחילו למנות לו בזיוס שלכין

כ"א 6) דהיינו ביוס טוב אחרון

מתחיל להזכיר וכיון שהתחיל שוב

אינו פוסק: א"ל רב נחמן לרבי יצחק

וורה בניסן הוא. דכתיב ויורד לכם

גשם מורה ומלקוש צראשון צממיה:

והא צמחשון הוא. כלמתיא לקמן

ובספרי 7) הו': יורה ומלקוש מפרש

לקמן 8): אמר ליה. ודאי צמחשון

הוא ומקרא זה ציינו יואל צן פתואל

נתקיים שורה ומלקוש היה צראשון

ע"י נם שהיה רעב שבע שנים דכתיב 9)

כי קרה ה' לרעב וגם צא אל הארץ

שבע שנים וכתיב יתר הגוס אכל

הארצה וגו'. הכי גרסינן ילא אורי

ולא ירדו גשמים. ולא זרעו. רוב

אדר לא גרסינן: רביעיה ראשונה.

התחלת גשמים. ולקמן 10) מפרש

רביעיה שמביע את הארץ: או

זרעונו וימות. צרעב קודס שמגדל

הצבואה החדשה שלא יהיה לו מה

לכל: נעשה להם נם כו'. והיינו

דכתיב ושלמתי לכם את השמים אשר

אכל הארצה וגו' 11): נסגלה להם

צבואה שצחורי נמלים ומה שצכמליס.

שאלרו העכברים: ילאו וזרעו.

12) וזרעו מה שביס: שני.

בניסן ושלישי ורביעי ומה שמלאו

אכלו ולאחר זרעו ירדו להם גשמים

ממחק: (4) בא"ד דהיינו צייט

בניסן ושלמתי הצבואה חדשה: הגדילה

בשש חדשים. מתשרי ועד ניסן:

צ"א יוס. מחמשה בניסן עד ט"ו

בו: הוורעים צמעה צרנה יקארו.

צרנה יקארו אלא על השור הכתוב אומר:

שכשהוא זורע מיד מתחלת ליגדל:

צולה ורפס. זהו נם גדול מה שאין כן

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

דכתיב וזרע ע"ה יגדל: אלא משום

מאימתי פרק ראשון תענית

רנא אמר כיון שהתחיל שוב אינו פוסק: דער ביוס ראשון של 5) אחרונים שוב אינו פוסק וכן הפסק: יורה במרחשון הוא. פי' אקרא דכתיב ויורד לכם גשם מורה ומלקוש צראשון פריך דמתני' אפשר לתרך דלמלקוש קסמך

אלא צורה מודה דצמחשון:

ובחזירתו אוכל היוו מן התלם

וכו'. וקשיא הא דקאמר לעיל נמצא הגדילה צשעה

חדשים גדילה צלמד עשר יוס הוה

ליה למימר גדילה בתליסר 7) וצ"ד

יומי שהרי מיד מתחלת ליגדל ושמא

י"ל דלכל המאחרת שמרעה צשלישית

קאמר נמצא גדילה צ"א יוס וצ"ע:

לא אבוא בעיר. פירוט צעיר

ר"ל צעיר ממט וי"מ פסטיה

דקרא צעיר צשנאה כלומר לא

אצוא צשנאה ועיר הוי ל' שנאה כמו

ומלאו פני תצל ערים 8) עשעה 7): ומי

יואל בן פתואל נתקיים מקרא זה דכתיב ביה 2

יתר הגום אכל הארבה וגו' אותה

שנה יצא אדר ולא ירדו גשמים ירדה להם

רביעיה ראשונה באחד בניסן

אמר להם נביא לישראל צאו וזרעו אמרו לו מי

שיש לו קב חטים או קבים שעורין

יאכלנו ויחיה או יזרענו וימות אמר להם

אעפ"כ צאו וזרעו נעשה להם נם ונתגלה להם מה

שבכתלין ומה שבחורי נמלים יצאו וזרעו

שני ושלישי ורביעי וירדה להם רביעיה

שניה בחמשה בניסן הקריבו עומר

בששה עשר בניסן נמצאת תבואה הגדילה

בששה חדשים גדילה באחד עשר יום

נמצא עומר הקרב מתבואה של ששה

חדשים קרב מתבואה של אחד עשר יום

ועל אותו הדור הוא אומר 3 הוורעים ברמעה

ברנה יקצרו הלך ילך ובכה נושא משך

הזרע וגו' מאי הלוך ילך ובכה נושא

משך וגו' א"ר יהודה שור כשהוא חורש

הולך ובוכה ובחזירתו אוכל חויו

מן התלם וזהו בא יבא ברנה מאי נושא

אלומותיו א"ר חסדא ואמרי לה

במתניתא תנא קנה זרת שיבולת זרתים

א"ל רב נחמן לר' יצחק מאי דכתיב 4 כי

קרא ה' לרעב וגם בא אל הארץ שבע

שנים בהנך שבע שנים מאי אכול א"ל

הכי אמר רבי יוחנן שנה ראשונה אכלו

מה שבכתים שניה אכלו מה שבשדות

שלישית בשר בהמה טהורה רביעית

בשר בהמה טמאה חמישית בשר שקצים

ורמשים ששית בשר בניהם ובנותיהם

שביעית בשר זרועותיהם לקיים מה שנאמר

5 איש בשר זרועו יאכלו וא"ל רב נחמן לר'

יצחק מאי דכתיב לא אבוא בעיר א"ל

הכי א"ר יוחנן אמר הקב"ה לא אבוא

בירושלים של מעלה עד שאבוא לירושלים

של מטה ומי איכא ירושלים למעלה אין

דכתיב 7 ירושלים הבנויה כעיר שחבורה

לה יחדיו וא"ל רב נחמן לר' יצחק מאי

דכתיב 8 ובאחת יבערו ויכסלו מוסר

הבלים עץ הוא א"ל הכי א"ר יוחנן

המה מעשה ע"ז כתיב הכא מוסר הבלים

עץ הוא א"ל הכי א"ר יוחנן אחת היתה

תעוועים וא"ל רב נחמן לר' יצחק מ"ד

10 כי שתים רעות עשה עמי תרתין

הוא דהוו עשרין 6) וארבע שביקא

להו א"ל הכי א"ר יוחנן אחת שהיא שוקלה

ה.

רבא אמר כיון שהתחיל שוב אינו פוסק. כלומר כיון שהתחיל ביוס ראשון של 5) אחרונים שוב אינו פוסק וכן הפסק: יורה במרחשון הוא. פי' אקרא דכתיב ויורד לכם גשם מורה ומלקוש צראשון פריך דמתני' אפשר לתרך דלמלקוש קסמך

אלא צורה מודה דצמחשון:

ובחזירתו אוכל היוו מן התלם

וכו'. וקשיא הא דקאמר לעיל נמצא הגדילה צשעה

חדשים גדילה צלמד עשר יוס הוה

ליה למימר גדילה בתליסר 7) וצ"ד

יומי שהרי מיד מתחלת ליגדל ושמא

י"ל דלכל המאחרת שמרעה צשלישית

קאמר נמצא גדילה צ"א יוס וצ"ע:

לא אבוא בעיר. פירוט צעיר

ר"ל צעיר ממט וי"מ פסטיה

דקרא צעיר צשנאה כלומר לא

אצוא צשנאה ועיר הוי ל' שנאה כמו

ומלאו פני תצל ערים 8) עשעה 7): ומי

יואל בן פתואל נתקיים מקרא זה דכתיב ביה 2

יתר הגום אכל הארבה וגו' אותה

שנה יצא אדר ולא ירדו גשמים ירדה להם

רביעיה ראשונה באחד בניסן

אמר להם נביא לישראל צאו וזרעו אמרו לו מי

שיש לו קב חטים או קבים שעורין

יאכלנו ויחיה או יזרענו וימות אמר להם

אעפ"כ צאו וזרעו נעשה להם נם ונתגלה להם מה

שבכתלין ומה שבחורי נמלים יצאו וזרעו

שני ושלישי ורביעי וירדה להם רביעיה

שניה בחמשה בניסן הקריבו עומר

בששה עשר בניסן נמצאת תבואה הגדילה

בששה חדשים גדילה באחד עשר יום

נמצא עומר הקרב מתבואה של ששה

חדשים קרב מתבואה של אחד עשר יום

ועל אותו הדור הוא אומר 3 הוורעים ברמעה

ברנה יקצרו הלך ילך ובכה נושא משך

הזרע וגו' מאי הלוך ילך ובכה נושא

משך וגו' א"ר יהודה שור כשהוא חורש

הולך ובוכה ובחזירתו אוכל חויו

מן התלם וזהו בא יבא ברנה מאי נושא

אלומותיו א"ר חסדא ואמרי לה

במתניתא תנא קנה זרת שיבולת זרתים

א"ל רב נחמן לר' יצחק מאי דכתיב 4 כי

קרא ה' לרעב וגם בא אל הארץ שבע

שנים בהנך שבע שנים מאי אכול א"ל

הכי אמר רבי יוחנן שנה ראשונה אכלו

מה שבכתים שניה אכלו מה שבשדות

שלישית בשר בהמה טהורה רביעית

בשר בהמה טמאה חמישית בשר שקצים

ורמשים ששית בשר בניהם ובנותיהם

ש